

This is an electronic reprint of the original article. This reprint may differ from the original in pagination and typographic detail.

Naturen är central i Högnäs bildspråk

Möller-Sibeliuss, Anna

Published in:
Vasabladet

Publicerad: 17/12/2020

Document Version
(Referentgranskad version om publikationen är vetenskaplig)

Document License
Publisher rights policy

[Link to publication](#)

Please cite the original version:
Möller-Sibeliuss, A. (2020). Naturen är central i Högnäs bildspråk: [Recension av Kurt Högnäs diktsamling *Någon gav vinden ton*]. *Vasabladet*.

General rights

Copyright and moral rights for the publications made accessible in the public portal are retained by the authors and/or other copyright owners and it is a condition of accessing publications that users recognise and abide by the legal requirements associated with these rights.

Take down policy

If you believe that this document breaches copyright please contact us providing details, and we will remove access to the work immediately and investigate your claim.

Kurt Högnäs, Någon gav vinden ton. Schildts & Söderströms 2020.

Om ordens bärkraft och begränsning

”Någon gav vinden ton” är titeln på Kurt Högnäs nya diktsamling och denna obestämda någon är närvarande också i de enskilda dikterna. Jag tänker att ordet inte är synonymt med Gud men knyter an till en lyrisk tradition – åtminstone hos Tomas Tranströmer förekommer personifikationen och upplevelsen av en sådan närvaro ofta.

Däremot framträder Döden som en namngiven person. I följande dikt är döden en personlig följeslagare som redan börjar bli ganska bekant:

”Döden har jag / med åren förstått / allt bättre, den behövde / någon levande att / umgås med, / den behövde någon / i obesvarad / kärlek”

Gestalten ter sig inte skrämmande, men blir heller ingen vän. Försoning med sakernas tillstånd vilar hur som helst över Högnäs lyrik. Jag läser samlingens första och sista dikt som en cirkelkompositorisk gestaltning av jagets början och slut. I den första dikten blir jaget, kommen ur ett tomrum, ”påförd kropp” och ett liv tar denne ”till fånga” – såvida det inte är jaget som tar ett liv till fånga – och i den sista dikten är jaget en ensam kobbe med blicken ut mot havet, belägrad av frihet. Om parafraseringen tillåts. Livet fångar in, döden befriar? Och på något sätt omvänt.

Dikternas stämning och ton är inte genomgående allvarsam, utan rymmer även (i mitt tycke mindre lyckade) ordlekar och ett visst slags handfast realism. Här finns kärleksdikter, reseintryck och incitament från en förtrogen närmiljö.

Naturen är central i bildspråket men jag får inte riktigt grepp om vilken syn författaren har på förhållandet mellan människa och natur eller på den ekologiska helheten. Om det finns en ansats till civilisationskritik så kommer den av sig genom putslustiga turneringar:

”Språk / borde vara tabu / och springan mellan läppar / aldrig ha öppnats / och världen borde / för sin egen skull / ha lämnats obebodd / för om man rör sig med ord / i stället för med hund / går man med rysningar i koppel”

Det är svårt att läsa naturlyrik i idag bara som estetik när vi lever mitt i en eskalerande klimatkris och i konsekvenserna av en ohållbar exploatering, särskilt som Högnäs ändå rör sig rätt nära en igenkännbar verklighet. Och det kan vara svårt att inte associera till gruvdrift som ett exempel på modernitetens våldtäkt av moder jord, när den beskrivs så här:

”Skalvet / vid en borrhets / glödgade framstöt / genom bergets kropp / var i samma impuls / dess initiering / och orgasm”

Högnäs återkommer om och om igen i sin diktsamling till frågan om det mänskliga språkets begränsade perspektiv, till svårigheten att varsebli sådant som faller utanför det verbala och litterära: ”Landad / inom pärmar / i stället för / stjärnbild / bleksiktig / asterisk”.

I en av dikterna klättrar jaget ner för kunskapens träd med halad flagga, som i reträtt, och i en annan skriver han att endast avståndet blev kvar av målet. Någon gång kan perspektivet bli mardrömslikt då ord saknas på botten, världen känns främmande och inga dörrar leder hem. Men oftast verkar dikterna ändå finna sig väl till rätta med de språkliga och kunskapsmässiga omständigheterna.

Sanningssökaren i mig uppskattar Högnäs mod att försöka gå till den gräns där det språkliga fästet lossnar och konfrontera det predikamentet. Samtidigt tycker jag att han är allra bäst när han inte utmanar sina utgångspunkter utan bejakar dem sådana de är; att det i grunden handlar om ord. Som i den här finstämda dikten, som man kan njuta av ifall man godtar den premissen:

”Virad / en sekund / kring en fågels / snabba pil / en rökslingas / spiral”

Anna Möller-Sibelius